

T.C.

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ

EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

OKUL YÖNETİCİLERİNİN VE ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŞTIRMA

ÖĞRENCİSİNE KARŞI TUTUMLARI

DÖNEM PROJESİ

Ersin ÖNAL

Danışman

Prof. Dr. Bayram ÖZER

SAMSUN

2023

BEYAN

Prof. Dr. Bayram ÖZER danışmanlığında “Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencisine Karşı Tutumları” konulu nicel çalışmamın bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklarda gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3.Bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

09 / 06 / 2023

Ersin ÖNAL

TEŞEKKÜR

Tezsiz yüksek lisans eğitimim süresince beni geliştiren hocalarıma ve bu araőtırmayı yaparken desteğini benden esirgemeyen aileme, öğretmen arkadaşlarıma, beni her koşulda destekleyen arkadaşım Özlem ÖZTÜRK' e, Bafra Borsa İstanbul Yatılı Bölge Okulu Müdür Başyardımcısı Mehmet VERGİLİ' ye ve her daim kolayca ulaşıp fikirlerine danıőtığım, bana bu süreçte yardımlarını esirgemeyen danıőtmanım Prof. Dr. Bayram ÖZER hocama çok teşekkür ederim.

Saygılarımla...

Ersin ÖNAL

ÖZET

OKUL YÖNETİCİLERİNİN VE ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİNE KARŞI TUTUMLARI

Ersin ÖNAL
Ondokuz Mayıs Üniversitesi

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANABİLİM DALI

Dönem Projesi, Haziran/2023
Danışman Prof. Dr. Bayram ÖZER

Bu araştırmanın amacı okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine tabi tutulan özel gereksinimli bireye karşı olan tutumlarını incelemektir. Anketle; kaynaştırma öğrencisine karşı olan tutumları saptamak amacıyla sorular hazırlanmıştır. Çalışma aynı zamanda çözüm önerileri de geliştirmeyi amaçlamaktadır. Çalışma grubunu; Samsun-Bafra ilçesindeki bünyesinde kaynaştırma öğrencisi bulunan Milli Eğitime bağlı okullarda çalışan okul yöneticileri ve öğretmenlerinden oluşmaktadır. Bu çalışmada nicel ilişkisel araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırma 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Samsun İli Bafra ilçesindeki bünyesinde kaynaştırma öğrencisi bulunan Milli Eğitim'e bağlı okullarda görev yapan Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerden oluşturmaktadır. Demografik bilgiler kısmında formunda katılımcılara cinsiyetleri, yaşları, meslekteki kıdem yılları, medeni durumları ve çocuk sayıları sorulmuştur. İkinci kısımda ise 17 sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Verilerin analizinde, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama tekniği kullanılmıştır. Anket 85 kişiye uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarından elde edilen verilere göre Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencisine Karşı Tutumlarında cinsiyet, yaş, medeni durum, çocuk sayısı, meslekteki kıdem yılları arasındaki farkın anlamlı bulunmadığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma, Tutum, Öğretmen, Yönetici, Özel Eğitim

ABSTRACT

ATTITUDES OF SCHOOL MANAGERS AND TEACHERS TOWARDS INCLUSIVE
STUDENT

Ersin ÖNAL
Ondokuz Mayıs University

GRADUATE EDUCATION INSTITUTE
DEPARTMENT OF EDUCATIONAL SCIENCES
DIVISION OF EDUCATIONAL PROGRAMS AND TEACHING

Semester Project, June/2023
Supervisor: Prof. Dr. Bayram OZER

The aim of this research is to examine the attitudes of school administrators and teachers towards individuals with special needs who are subjected to inclusive education. In the survey; Questions were prepared in order to determine the attitudes towards the inclusion student. The study also aims to develop solutions. Working group; It consists of school administrators and teachers working in schools affiliated to the National Education in Samsun-Bafra district with inclusive students. In this study, quantitative relational research model was used. The research consists of School Administrators and Teachers working in schools affiliated to the National Education, in the Bafra district of Samsun province, in the 2022-2023 academic year. The data were obtained by applying interview questions and a semi-structured attitude scale. In the interview form, the participants were asked about their gender, age, years of seniority in the profession, marital status and number of children. In the attitude scale, a questionnaire consisting of 17 questions was applied. Relational survey technique, one of the quantitative research methods, was used in the analysis of the data. According to the data obtained from the research results

Keywords: Inclusion, Special Education, Teacher, Manager, Attitude

İÇİNDEKİLER

BEYAN.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v

1.BÖLÜM

1.GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Önemi.....	2
1.3. Araştırmanın Amacı	3
1.4. Varsayımlar.....	3
1.5. Sınırlılıklar.....	4

2.BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	5
2.1.Kaynaştırma Eğitimi Nedir?.....	5
2.1.1.Kaynaştırma Eğitiminin Tarihçesi Nedir?.....	6
2.1.2.Kaynaştırma Eğitiminin Amaçları Nelerdir?.....	7
2.1.3.Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları Nelerdir?.....	8
2.1.4.Kaynaştırma Eğitiminde Başarıyı Etkileyen Faktörler Nelerdir?.....	11

3.BÖLÜM

3.YÖNTEM.....	15
3.1. Araştırmanın Modeli	15
3.2. Çalışma Gurubu.....	15
3.3. Veri Toplama Araçları/Veri Toplanma Süreci.....	15
3.4. Verilerin Analizi.....	16

4.BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM.....	18
4.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	19
4.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	20
4.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	20
4.4.Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	21
4.5.Beşinci Alt Amaca ilişkin Bulgular.....	21

5.BÖLÜM

5.TARTIŞMA,SONUÇ VE ÖNERİLER.....	23
5.1.Tartışma ve Sonuç.....	23
5.2.Öneriler.....	25
KAYNAKÇA.....	26
EKLER.....	29
ÖZGEÇMİŞ.....	31

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Genel Eğitim Sınıflarında Kısıtlayıcı Ortamları Şekli.....5

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Cinsiyet Değişkenine Ait Frekans ve Yüzde Tablosu.....18

Tablo 2. Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Yaş Değişkenine Ait Frekans ve Yüzde Tablosu.....18

Tablo 3. Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Medeni Durum Değişkenine Ait Frekans ve Yüzde Tablosu.....18

Tablo 4. Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Çocuk Sayısı Değişkenine Ait Frekans ve Yüzde Tablosu.....19

Tablo 5. Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Meslekteki Kıdem Yılı Değişkenine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları19

Tablo 6. Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Kaynaştırma Öğrencisine Karşı Tutumlarının Bulguları ve Yorumları Tablosu.....19

Tablo 7. Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Yaşlarına Göre Kaynaştırma Öğrencisine Karşı Tutumlarının Bulguları ve Yorumları Tablosu.....20

Tablo 8. Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Medeni Durumlarına Göre Kaynaştırma Öğrencisine Karşı Tutumlarının Bulguları ve Yorumları Tablosu.....20

Tablo 9. Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Çocuk Sayılarına Göre Kaynaştırma Öğrencisine Karşı Tutumlarının Bulguları ve Yorumları Tablosu.....21

Tablo 10. Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Meslekteki Kıdem Yıllarına Göre Kaynaştırma Öğrencisine Karşı Tutumlarının Bulguları ve Yorumları Tablosu.....21

GİRİŞ

Eğitim bireyin sosyal bütünleşmesini sağlayan en temel unsurdur (Kargın,2007). Bireyler toplumsal yapıya uyum sağlayacak şekilde yetiştirilmelidir. Eğitimin birçok tanımı olmakla birlikte genel olarak eğitim, insanlarda kalıcı olarak istenen davranışları ortaya çıkarma sürecidir (Demirel,1987).

Eğitim sosyalleşmenin bir parçasıdır ve bireyin topluma kazandırılmasında önemli bir unsur olarak görülmektedir (Varış,1991). Toplumdaki her ferden eğitim alma hakkı bulunmaktadır. Bu sebepten fırsat eşitliği kavramı ortaya çıkmıştır. Fırsat eşitliği; aynı eğitim ortamında bulunan insanların ayırım yapmaksızın aynı şartlar altında eğitim alma hakkına sahip olmasıdır (Tezcan,1994). Her insanın birbirinden farklı olarak bilişsel, duygusal ve fiziksel özellikleri vardır. Bu kişiler sahip oldukları potansiyellere uygun eğitim almalıdır. Günümüzde öğretmenler farklı özelliklere sahip öğrenci ile karşı karşıya gelmektedir. Her insanın kendine özgü öğrenme hızı olduğundan bireysel farklılıkların diğer kişilerden daha fazla olması Özel Eğitime ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir (Kırcaali-İftar,1998). Özel Eğitim “Bireysel ve gelişimsel özelliklerin yanı sıra eğitsel ve sosyal özellikleri bakımından farklılık gösteren bireylerin ihtiyaca göre geliştirilen eğitim programları ve bu alanda uzmanlaşmış personel ile uygun ortamlarda eğitimi yeniden düzenlemek “ anlamına gelir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’na göre hiç kimse eğitim hakkından yoksun bırakılamaz. “ Devlet kurumları, Özel eğitime ihtiyaç duyan kişilerin içinde buldukları durum nedeniyle topluma yararlı olmalarını sağlayacak tedbirleri alır. (Madde 60) hükmü yer almaktadır. Anayasada da yer alan Özel Eğitim kavramı için farklı tanımlar yapılmıştır. Yapılan tanıma göre “ Özel Eğitim, normal çocuğun gelişim ve fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişim bakımından farklılık olan çocukların eğitimidir (Özsoy,1992:7). Zihinsel olarak yetersiz olan bireylerin toplumda değer kazanmaları ve çevresine uyum sağlamasını kolaylaştıran eğitimlerden birisi de kaynaştırma eğitimidir (Şahbaz,2004). Türkiye’de kaynaştırma eğitimi 1983 yılında “2916 Sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu” ile uygulanmaya başlanmıştır. Daha sonra 1997 yılında çıkarılan “573 Sayılı Özel Eğitim Yönetmeliği” ve 2000 yılında uygulanmaya başlanan “Özel Eğitim Hizmeti Yönetmeliği” ile kaynaştırma eğitimi Türkiye’de yaygınlaştı. 2012 yılında “Özel Eğitim Hizmeti Yönetmeliği” kapsamlı hale geldi ve kapsayıcılık ile ilgili tüm paydaşların görevleri belirlenmiştir (Karaca s.6).

1.1.Problem Durumu

Kaynaştırma uygulamasının yapıldığı sınıfta özel öğretmen ve yardımcı öğretmen sayesinde kaynaştırma eğitimi öğrencileri dilerlerse sınıf desteği alabilirler. Kaynaştırma öğrencisine göre ders destekleniyorsa, destek için başvuran öğretmen kaynaştırma öğrencisiyle bireysel olarak çalışırken, sınıf öğretmeni sınıfta yer alan diğer öğrencilere ders vermeye devam edebilir. Bu noktada tam tersi bir durum da oluşabilmektedir. Yardımcı öğretmen diğer sınıflarla birlikte ders verebilirken, sınıf öğretmeni kaynaştırma öğrencisi ile bireysel olarak uygulama yapabilir (Kırcaali-İftar, 1998, s. 28). Kapsayıcı eğitim, farklı özelliklere sahip çocukları toplumla bütünleştirmeye çalışır. Kaynaştırma eğitimi sayesinde anormal gelişim gösteren çocuklar ile normal gelişim gösteren çocuklar birbirlerinden farklı şekillerde etkilenmektedir. Farklı gelişim düzeyinde olan bu çocuklar, kaynaştırma eğitiminde farklı öğrenme fırsatları elde etmekte, akranlarıyla etkileşime geçebilmekte ve bu durum onların okul dışındaki yaşamlarına olumlu etki yapabilmektedir (E.W.Lynch ve B.H. Sımms, 1988). Öte yandan, farklı gelişim evrelerine sahip çocukları normal gelişim gösteren çocuklardan ayırmak, onların sosyal ve duygusal gelişimlerini olumsuz etkileyerek dil ve hafıza gelişimi, problem çözme becerileri gibi benzersiz deneyimler yaşamalarını engellemektedir (Metin, 1992, Aydoğan ve Ömeroğlu, 2003).

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırma Samsun ili Bafra ilçesinde görev yapan Milli Eğitime bağlı bünyesinde kaynaştırma öğrencisi bulunan okullarda görev yapan okul yöneticileri ve öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı olan tutumlarını saptamak amacıyla yapılmıştır. Bu amaca ilişkin olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumları cinsiyetlerine göre değişir mi?
2. Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumlarında yaşlar arası ilişki var mıdır?
3. Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumları medeni durumlarına ilişki var mıdır?
4. Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumları çocuk sayılarına göre değişir mi?
5. Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumları meslekteki kıdem yıllarına göre değişir mi?

1.2. Araştırmanın Önemi

Türkiye Engelli ve Yaşlı Bülteni 2023 yılı Ocak ayı raporunda yer alan Nüfus ve Konut Araştırması sonuçlarına göre, en az bir engeli olan (3 ve daha yukarı yaş) nüfusun oranı %6,9 (4.876.000 kişi)'dur. Erkeklerde %5,9 olan bu oran kadınlarda %7,9'dur. Yaş grubu arttıkça engelli nüfusun en az bir bölümünün arttığı görülmektedir. 35-39 yaş arası en az bir engeli olan kadın sayısı erkeklerden fazla olduğu görülmektedir.

Engelli birey için en iyi ortam akranlarıyla bir arada olarak eğitim aldığı kaynaştırma eğitimidir. Kaynaştırma uygulamasında hedeflerin en üst seviyede karşılanması için bireyin en az kısıtlayıcı eğitim ortamında akranlarıyla bir arada olmasına bağlıdır. (Kırcaali-İftar, 1998). Özel gereksinimli bireylerin okul öncesi dönemden itibaren normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte olmaları topluma uyum sağlamalarını kolaylaştırmaktadır (Metin, 1999). Kaynaştırma eğitimindeki sorunların araştırıldığı çalışmalara göre öğretmenlerin %10'u olumlu görüş bildirirken yarısından fazlası ise kaynaştırma uygulamasını yararlı olmadığını ve tamamlanacak eksikliklerin çok olduğunu söylemektedirler (Uysal, 2003). Çalışmalardan çıkan sonuçlara göre kaynaştırma uygulamasının birçok sorunu olduğu görülmektedir: Normal gelişim gösteren öğrencinin engelli öğrencileri kabul etmemeleri, kaynaştırma uygulamasının büyük bir özveriyle çalışma gerektirdiği, uygulamadaki kanuni eksiklikler, öğretmenlerin denetimde kaynaştırma öğrencisi yüzünden zor durumda kalmaları belirtilmektedir (Sucuoğlu, 2004).

Kaynaştırma eğitiminin başarıya ulaşabilmesi okul yöneticileri ve öğretmenlerinin eş zamanlı çalışmalarına bağlıdır. (Öncül, 2003, Akt: F. Ünal, s.3) Bu nedenle yöneticiler ve öğretmenler için kaynaştırma eğitiminde önemli unsurlardır. Bu nedenle bu paydaşların görüşlerinin alınması ve görüşlerinin karşılaştırılması önemlidir. Bu paydaşların görüşleri kaynaştırma eğitime karşı görüşleri hakkında bilgi vererek görüş ayrılığı/birliği olunan konuların tespit etmektedir. Bu görüş ayrılığı/birlikteliğinin yeni bir araştırmalara kapı açacağı gibi mevcut sorunların giderilmesine de yardımcı olacağından bu araştırma oldukça önemlidir.

1.3. Varsayımlar

Araştırmanın amacına göre belirlenmiş anket sorularına katılımcıların yansız ve içtenlikle cevaplarını ayrıntılı bir şekilde paylaştıkları varsayılmıştır.

1.4. Sınırlılıklar

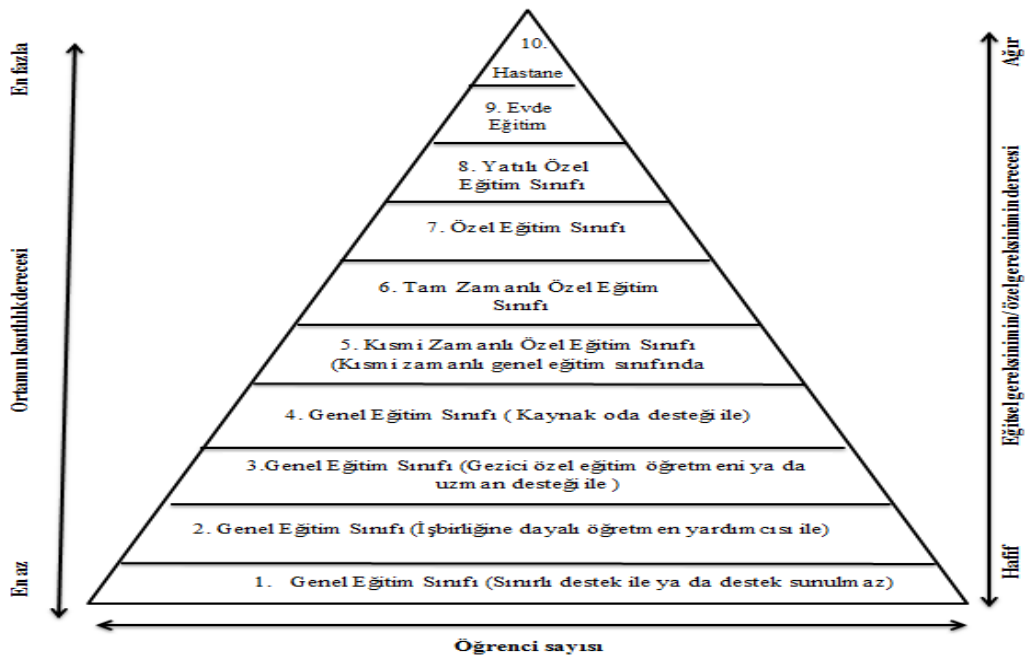
Bu çalışma 2022-2023 eğitim-öğretim yılının ikinci dönemi Samsun ili Bafra ilçesinde bünyesinde kaynaştırma öğrencisi bulunan okullar ile sınırlıdır. Çalışma Samsun ilinin Bafra ilçesindeki okullarda görev yapan 10 okul ve 85 öğretmen ile sınırlıdır.

2.KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Kaynaştırma Eğitimi

Kısıtlamaların en az olduğu eğitim kavramı, özel eğitim hizmetleri yönetmeliğine göre, özel gereksinimli bireyin sıradan yaşlılarıyla birlikte bulunarak tüm topluma uyum sağlayabilecek tüm bilgi ve becerileri kazanmasına olanak sağlayan eğitim ortamıdır. 2006 yılında ülkemizde İsim ile tanımlanır. Bu tanıma göre “daha az kısıtlayıcı eğitim ortamı” ile tam zamanlı kaynaştırma kavramları karıştırılmamalıdır. Tam zamanlı kaynaştırmanın amacı; yetersizliği olan öğrencilerin okulların genel bir eğitim ortamında eğitim felsefesini sunmaktır (Melekoğlu,2008).

Nihai içerik hedefi, en az kısıtlayıcı ortamdır. Yeterlilik ilkesi, öğrencinin meslektaşlarıyla birlikte normal bir sınıfta mümkün olduğunca fazla eğitim almasıdır. Özel eğitime ihtiyacı olan bir bireyi en iyi gelişebileceği bir ortama yerleştirmek, en az kısıtlayıcı ortam kavramının temelidir. Bu ortam (en az kısıtlayıcı) kişiden kişiye değişebilir. Bu farklılıkların nedeni kişinin fiziksel ve zihinsel özellikleri ile ilgi, istek ve istekleridir. Aşağıdaki Şekil 1'de görülebileceği gibi, evde ve hastanede eğitim hizmetleri az sayıda öğrencinin öğrenme ortamından faydalanabilmesi için en az sınırlandırılmış ortamlardır; normal öğrencilerin eğitim gördüğü sınıflar daha fazla sayıda öğrenciler için en az sınırlandırılmış ortamlardır (Özgür, 2015 s.12).

Şekil 1. Genel eğitim sınıflarında kısıtlayıcı ortamlar (Salend,2001)

Eğitim, hayatımızın her döneminde önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle ocukluk dönemi, bireylerin kişiisel ve akademik gelişimlerinde büyük bir etkiye sahiptir. Bu noktada, en az sınırlandırılmış eğitim ortamının sağlanması da oldukça önemlidir. Yapılan araştırmalar, sınırlandırılmış eğitim ortamlarının öğrencilerin öğrenme süreçlerini olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir. Bu nedenle, öğrencilere daha zgr bir ortam sunarak yaratıcılıklarını ve potansiyellerini keşfetmelerine izin vermek, eğitimde başarıyı artırabilir.

Bu konuda önde gelen eğitim uzmanlarından biri olan Sir Ken Robinson, sınırlandırılmış eğitim ortamlarının olumsuz etkileri hakkında şunları söylüyor: "ocukların doğal yaratıcılığı ve merak duygusu, sınırlandırılmış eğitim ortamları tarafından sık sık baskı altına alınır. Bu da öğrenme sürecinin kalitesini düşürür ve öğrencilerin ilgisini kaybetmelerine neden olur." (Robinson, 2006).

2.1.1 Kaynaştırma Eğitiminin Tarihçesi

2916 sayılı "zel Eğitime Muhtaç ocuklar Kanunu" ile Türkiye'de kaynaştırma eğitimi uygulamaları 1983 yılında başlamıştır. Daha sonra 1997 yılında çıkarılan 573 sayılı "zel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" ve 2000 yılında yürürlüğe giren "zel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği" ile birlikte, kaynaştırma eğitimi Türkiye genelinde yaygın bir şekilde uygulanmaya başlanmıştır (MEB, 2010, Akt:Tansel Yazıcıoğlu).

Kaynaştırma eğitimi, farklı kültür ve yaş gruplarından gelen insanların bir arada öğrenmelerini sağlayan bir eğitim yöntemidir. Bu yöntem, öğrencilerin birbirleriyle iletişim kurlmalarını, karşılıklı saygı ve anlayış geliştirmelerini ve farklı bakış açılarına açık olmalarını teşvik eder. Bu sayede öğrenciler, toplumsal çeşitliliği tanır ve birbirleriyle daha iyi anlaşırlar. Örneğin Kozanlı ve diğerleri (2018) yaptıkları bir araştırmada, kaynaştırma eğitiminin birçok faydasını göstermişlerdir. Bu faydalar arasında öğrencilerin sosyal becerilerinin gelişmesi, özgüvenlerinin artması ve okulda daha mutlu olmaları yer almaktadır. Ayrıca, ğretmenlerin de kaynaştırma eğitimi sayesinde öğrencilerin öğrenme gereksinimlerine daha iyi yanıt verebildikleri ve öğrencilerin farklı öğrenme stillerine uygun öğrenme stratejileri geliştirdikleri tespit edilmiştir (Hajizadeh, 2017).

Kaynaştırma eğitiminin bir başka önemli faydası da öğrencilerin empati becerilerinin gelişmesidir. Johnson ve diğerleri (2018) yaptıkları bir çalışmada, kaynaştırma eğitimi uygulanan öğrencilerin empati becerilerinin diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Bu da kaynaştırma eğitiminin toplumsal farkındalık ve karşılıklı anlayışı artırdığını göstermektedir. Engeli olmayan akranlarıyla eğitimlerini tamamlamak için özel

desteğe ihtiyaç duyan öğrenciler için geliştirilen öğrenme modelinde, özel eğitim hizmetleri, bireyselleştirilmiş çalışma planları ve öğrenme uyarlamaları ile destek sağlanmaktadır. Bu model, öğrencilerin güçlü ve zayıf yönlerinin göz önünde bulundurulmasıyla, her öğrencinin bireysel öğrenme ihtiyaçlarına uygun bir eğitim sunmayı hedefler. Böylece, özel gereksinimli öğrencilerin de normal sınıf ortamında eşit bir şekilde öğrenmeleri ve sosyal becerilerini geliştirmeleri amaçlanır. (Kargın, 2004: 1-2; Batu ve Diken, 2015: 4).

Sonuç olarak, kaynaştırma eğitimi öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirir, özgüvenlerini artırır, öğrenme gereksinimlerine daha iyi yanıt vermelerini sağlar ve empati becerilerinin gelişmesine yardımcı olur. Bu nedenle, eğitim sistemimizde kaynaştırma eğitimine daha fazla önem verilmeli ve uygulanmalıdır.

2.1.2.Kaynaştırma Eğitiminin Amaçları

Kaynaştırma eğitiminin temel amacı; yetersizlik nedeniyle özel gereksinimli çocuklar akranları ile birlikte genel okullarda eğitim görmeleridir (Sucuoğlu, 2004: 15). Özel gereksinimli olsun ya da olmasın her çocuğun kendine has özellikleri olduğu için her çocuğun gelişimini kendi içinde değerlendirme ihtiyacı, özel gereksinimli öğrencilerin düzenli eğitim ortamlarında okutulması anlamına gelmektedir (Kırcaali ve Batu, 2006: 12).

Millî Eğitim Bakanlığı Kaynaştırma Eğitim Modülünde, Kaynaştırmanın amacı, özel eğitim ihtiyaçlarını normalleştirmek değildir. Kaynaştırmanın amacı, özel eğitime ihtiyacı olan çocuklardır. Gerçekliğiyle yüzleşmesine ve ilgi ve yeteneklerinden en iyi şekilde yararlanmasına izin vermektir (MEGEP Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kaynaştırma Eğitimi Modülü, 2007: 4). Okul öncesi eğitime uygulanan kapsamlı bir eğitim programı, özel ihtiyaçları olan çocukların gelişimini desteklemek ve içinde buldukları koşulların ve gelişim engellerinin etkisini azaltmak için en iyi sistemdir. Bu nedenle erken kaynaştırmanın işlevi, çocukların ana akım eğitim programlarına geçiş yapmalarını veya yaşamlarında profesyonel eğitim hizmetlerine erişmelerini sağlamakta ve ihtiyacı azaltmaktadır. Bunu, özel ihtiyaçları olan çocuklar normal sınıflara veya daha az kısıtlayıcı ortamlara geçtiklerinde erken katılımın yararlılığı izler (Miller vd.1993:3).

Genel eğitim ortamlarında eğitim gören özel ihtiyaçları olan öğrenciler etkileşim kurabilir, iletişim kurabilir, arkadaş edinebilir, iş birliği yapabilir ve bireysel güçlü ve zayıf yönlerini görerek birbirlerine yardım etmeyi öğrenirler (Stainback ve Stainback,1992; Batu, Kırcaali-İftar, Uzuner, 2004 s. 34'deki alıntı).

Kaynaştırma eğitimi uygulamasının en önemli amaçları şunlardır: Farklı gelişimdeki öğrenciler ile gelişimi devam eden öğrencileri aynı eğitim ortamında düzenli derslerde bir araya getirerek öğrencilerin sosyalleşmesini sağlamaktır (Akkoyun,2007).

Uğurlu ise kaynaştırma eğitimini hedefleyerek; Özel gereksinimli öğrencilere okul sistemini tanıma, okul ortamına ve sosyal hayata uyum sağlama, okulun kabul edilebilir davranış kalıplarını uygulamada görme ve gelişimi normal bir şekilde devam eden akranlarıyla doğru iletişim kurmayı öğrenme fırsatı verir (Uğurlu, 1993, Akt:Gönül Gök).

Kaynaştırma eğitiminin amaçları, normal gelişim gösteren öğrenciler ile kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin aynı eğitim ortamında iş birliği yapmalarını sağlamak, kendilerine uygun hızda öğrenmelerini teşvik etmek ve öğrencilerin gelişim, iletişim ve sosyal becerilerini geliştirmektir. Ayrıca kaynaştırma eğitiminin amaçları, kaynaştırma öğrencilerini sınıf üyesi olarak harekete geçirme, okul organizasyonunu belirleme ve uygun okul davranışını görme ve dış destek kuruluşlarıyla iş birliği gibi çeşitli yönleri sıralamaktadır. Bu nedenle kaynaştırma uygulamasının asıl amacı, kaynaştırma ve normal gelişim gösteren öğrencilerin birlikte eğitim almalarını sağlamaktır. Bu nedenle kaynaştırma öğrencilerini ayrı bir sınıfta eğitmek, normal gelişim gösteren akranlarından izole etmek kaynaştırma eğitiminin amacına aykırıdır. Ancak kaynaştırma eğitimine kabul edilen öğrenciler, özel ihtiyaçlarına göre en uygun kaynaştırma eğitimi uygulamalarına yerleştirilmelidir. Türk milli eğitiminin genel amaçlarına bakacak olursak, toplumun tüm bireylerinin ilgi, beceri ve yeteneklerini geliştiren, onları mutlu eden ve toplumsal mutluluğu teşvik eden uygun mesleklerin olduğunu görülmektedir (Kıncal,2009).

2.1.3.Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları

Özel ihtiyaçları olan öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre kaynaştırma farklı Normal sınıf etkinliklerine katılan özel pedagogların kaynaştırma süresi öğrenciden öğrenciye değişmektedir. Özel ihtiyaçları olan bazı öğrenciler tam zamanlı olarak yerleştirilebilirken, diğerleri okul gününün sadece bir kısmını kapsayan yarı zamanlı kaynaştırma programına yerleştirilebilir. Bununla birlikte, öğrencilerin katılımında buldukları faaliyetler de değişebilir. Bazıları normal akranlarıyla asosyal bir şekilde etkileşime giriyor, diğerleri sınıfta olduğu kadar sosyal faaliyetlere de katılıyor. Bu öğrencilerin birçoğu düzenli bir eğitim programına katılmasına rağmen, bazıları sadece belirli etkinliklere uyum sağlamaktır (Yıkılmış, 2006: 14).

Kaynaştırma eğitimi, özel eğitim gerektiren öğrencilerin genel eğitim sınıflarına kaynaştırmayı sağlamayı amaçlayan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım, öğrencilerin sosyal, akademik ve davranışsal açıdan gelişimlerini desteklemeyi hedefler. Bir makalede (Akdal,

2016), kaynaştırma eğitiminin özel eğitim öğrencileri için çeşitli faydaları vurgulanmaktadır. Bu faydalar arasında öğrencilerin kendilerine olan güvenlerinin artması, sosyal becerilerinin gelişmesi, akademik başarılarının yükselmesi ve genel eğitim öğrencileriyle bir arada olmanın getirdiği olumlu etkiler yer almaktadır.

Kaynaştırma eğitimi uygulamaları, özel eğitim öğrencilerinin ihtiyaçlarına göre farklılık gösterir. Örneğin, bazı öğrenciler için ekstra destek veya özel eğitim materyalleri gerekebilirken, diğer öğrenciler için sınıf içindeki öğretmenin yöntemleri ve materyalleri yeterli olabilir. Bir başka makalede (Alcı, 2019), kaynaştırma eğitimi uygulamalarının başarılı olması için gereken faktörler şöyle sıralanmaktadır: iyi bir öğretmen-öğrenci oranı, sınıf içinde farklılaştırılmış öğretim, öğrenciler arasında iş birliği ve iletişim, öğretmenler arasında iş birliği ve destek, veli desteği ve öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda yeterli bilgi ve deneyime sahip olmalarıdır.

Kaynaştırma uygulamaları şu şekilde sıralanabilir;

1-Tam Zamanlı Kaynaştırma: Özel gereksinimli bireylerin eğitim sürecinde normal gelişim gösteren yaşlılarıyla birlikte, eş zamanlı olarak eğitim almasıdır. Bu yöntemde, özel gereksinimli bireyler, normal gelişim gösteren yaşlılarıyla aynı sınıfta, aynı dersleri aynı zamanda görürler. Bu sayede özel gereksinimli bireyler, normal gelişim gösteren yaşlılarıyla sosyal etkileşimlerde bulunur, sosyal becerilerini geliştirirler.

Özçelik, E. ve Tekin İftar, E. (2016) tarafından yapılan bir araştırmada, tam zamanlı kaynaştırmanın uygulama sürecinde öğretmenlerin ve öğrencilerin tutumları ile bu sürecin başarısı incelenmiştir. Araştırmanın sonuçları, tam zamanlı kaynaştırmanın öğrencilerin sosyal becerilerinin gelişmesine, akademik başarısının artmasına, tutumlarının olumlu yönde değişmesine katkı sağladığını ortaya koymuştur.

Özel öğrenci genellikle tüm gün Sınıfta arkadaşlarıyla birlikte çalışmalarına devam ediyor. Bu durumda, özel pedagoğ öğretmene öğretimi uyarlamayı, sorunlu davranışlarla baş etmeyi ve öğrenciye sınıfta yardım etmeyi öğretir. Kabulü artırma konusunda tavsiyelerde bulunur. Ayrıca sınıftaki materyalin öğrencinin ihtiyaçlarını dikkate alarak düzenlenmesine ve uyarlanmasına yardımcı olur. Katılımcı çalışmanın başarısını artırmak için özel pedagoji danışmanı sınıf öğretmenine destek hizmetleri sunmaktadır. Bu şekilde, sınıf öğretmeni kapsayıcı öğrenme için gerekli bilgi ve becerileri alır (Sığırtmaç ve Gül, 2008:29-31).

2) Kaynak Oda Destekli Kaynaştırma: Kaynaştırma öğrencileri, akranları ile birlikte genel sınıfta eğitim görürler. Ancak, bazı derslerin eğitim ihtiyaçlarının yeterince

karşılanamadığı durumlarda asıl öğrenci kaynak odaya nakledilir. Burada özel pedagojik süpervizyon, kaynaştırma öğrencisine bireysel olarak veya küçük bir grupla eğitim verildiği bir uygulamadır (F. Ünal, s.25). Kaynak odası uygulamasından beklenen başarının sağlanabilmesi için sınıf öğretmeni ve özel eğitimin birlikte çalışması ve aynı doğrultuda öğretim yapması gerekmektedir (Kamen Akkoyun, s.39.).

3) Yarı Zamanlı Kaynaştırma: Özel gereksinimli bireylerin eğitim sürecinde normal gelişim gösteren yaşlılarıyla birlikte, belirli bir süre boyunca eş zamanlı olarak eğitim almasıdır. Bu yöntemde, özel gereksinimli bireyler, belirli bir süre boyunca normal gelişim gösteren yaşlılarıyla aynı sınıfta, aynı dersleri aynı zamanda görürler.

Demir, S. ve Kılıç, A. (2020) tarafından yapılan bir araştırmada, yarı zamanlı kaynaştırmanın özel gereksinimli bireylerin akademik başarıları ve sosyal becerileri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmanın sonuçları, yarı zamanlı kaynaştırmanın özel gereksinimli bireylerin sosyal becerilerini geliştirdiğini, ancak akademik başarıları üzerinde belirgin bir etkisinin olmadığını göstermiştir.

4) Tersine Kaynaştırma: Normal gelişim gösteren özel eğitim öğrencilerini de yetiştiren bir uygulamadır. Erken çocukluk eğitiminde sıklıkla karşılaşılan böyle bir durum, normal gelişim gösteren bir öğrencinin ailesinin isteği üzerine ortaya çıkar(Gürkan ve diğerleri, 2010, Akt:Nefise Türk). Tersine kaynaştırma eğitiminde sınıf mevcudu anaokullarında en fazla 14, 20 ilkokul öğrencisi ve 5'i özel eğitime muhtaç öğrenci olmak üzere 10 ortaokul öğrencisidir. Kaynaştırma programlarında ise özel eğitime gereksinimi olan öğrencilerin özel eğitim öğrencileri ile aynı sınıfta veya açık formatta okutulduğu özel eğitim ve kaynaştırma eğitim kurumlarında da kaynaştırma uygulamaları gerçekleştirilebilir. bu okul ve kurumlarda engelli öğrenciler için ayrı bir sınıf bulunmaktadır (MEB, 2010:20). Bu nedenle, tersine kaynaştırma eğitimi söz konusu olduğunda, sınıftaki özel eğitime ihtiyaç duyan öğrenciler ile normal gelişim gösteren öğrencilerin sayısal dağılımı iyi planlanmalıdır.

2.1.4.Kaynaştırma Eğitiminde Başarıyı Etkileyen Faktörler

Kaynaştırma eğitiminin başarıyla uygulanması, bu çalışmaya katılan tüm paydaşların uyum içinde çalışmasıyla mümkündür (Batu, 2005, Kargın, 2006). Ayrıca kaynaştırma eğitimi uygulanmadan önce, kaynaştırma eğitimini alan öğrenci ve gelişimi normal bir şekilde devam eden öğrenciler, öğrencinin asıl ailesi ve diğer aileler, öğretmenler ve yöneticiler bu öğrenme için fiziki ortamın hazırlanması gerekmektedir (Allan ve Sproul, 1985, Diler, 1998, Kırcaali-İftar, 1998).

2.1.4.1. Aileler

Engelli çocukların topluma ve eğitime kazandırılmasında en başarılı eğitim modeli olan ana programların uygulamaya konulmasıyla birlikte bu çocukların ailelerinin de dikkate alınması daha da önemli hale gelmiştir (Metin,1999). Kaynaştırma programlarının uygulanması sırasında ortaya çıkabilecek sorunların çözülmesi ve programın başarılı olabilmesi için ailelerin kaynaştırma programının her aşamasına katılması gerekmektedir. Öğretmenlerin ve ailelerin koordineli çalışması, katılım eğitim için önemlidir. Anne ve babalar, çocukları hakkında her türlü bilgi akılını sağlayan kişilerdir. Çocuğun teşhis süreci, gelişim düzeyi, güçlü ve zayıf yönleri, hoşlandığı ve hoşlanmadığı şeyler, sorunları ve ihtiyaçları hakkında en güvenilir bilgiler ebeveynlerden almaktır. Bu nedenle öğretmenler tasarladıkları programlarda en büyük desteği velilerden almalı ve aileler öğrencinin eğitimine ilişkin karar, eğitim ve değerlendirme sürecinden sorumlu olduklarını bilmelidirler (Özen,2008; Kırcaali-İftar ve Uzuner, 2004; Temel, 2000).

Aileler genel olarak kapsayıcı uygulamalara olumlu bakıyor. Aileler kaynaştırmanın akademik açıdan faydalı ve en önemlisi sosyal açıdan etkili olduğunu söylüyor. Çünkü öğrenciler, kural olarak, okulda akranlarıyla geçirdikleri süre boyunca önemli sosyal beceriler edinirler (Williams ve Reisberg, 2003:208). Kaynaştırmanın başarılı bir şekilde uygulanmasına ilişkin olarak kaynaştırma öğrencilerinin aileleri ile birlikte uygulanması mümkündür (Batu ve Kırcaali-İftar (2005:39-40), özellikleri şöyle sıralamışlar:

- 1) Ailelerle düzenli toplantılar yapılmalı.
- 2)Aileler için bilgilendirici tartışmalar ve seminerler düzenlenmeli.
- 3) Her adımda aile katılımı sağlanmalı.
- 4)Çocuğun gelişimini aile ile paylaşılmasının kaynaştırma uygulamasının başarıya ulaşması için gereklidir.

Kaynaştırma eğitiminin uygulanma sürecinde sadece özel eğitim öğretmenlerinin yer alması yeterli olmamaktadır. Normal gelişim gösteren öğrencilerin ailelerinin konu ile ilgili hazırlık çalışmalarının yanı sıra süreç içerisinde düzenlenen toplantılar ve etkinlikler hakkında bilgi almaları önemlidir. Ailelerin beceri sahibi olması ve olumlu bir tutum sergilemesi, normal gelişim gösteren çocuklarına da örnek teşkil etmekte ve çocukların tutumlarını olumlu yönde etkileyebilmektedir (Gülnur,2004).

2.1.4.2.Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Aileleri

Normal gelişim gösteren öğrencilerin aileleri de uyum hazırlıklarına dâhil edilmesi gereken bir gruptur. Bu grubun kaynaştırma öğrencilerine karşı kabul edici bir tutuma sahip olması normal gelişim gösteren öğrencilere göre kaynaştırma öğrencilerine yönelik olma ihtimali daha yüksektir. Onlara karşı tutumların şekillenmesinde çok etkili olabilir. Bu nedenle, bu aileler için kaynaştırma hazırlıkları organize edilmelidir (Batu ve Uysal, 2009:132).

2.1.4.3.Fiziksel Ortam

Fiziksel çevre de kaynaştırma başarısını etkiler. Fiziksel çevre, sınıf ve okul olmak üzere iki bölümde ele alınmaktadır. Her iki bölüm de özel ihtiyaçları olan öğrencilerin ihtiyaçlarına göre uyarlanmalıdır. Fiziksel ortamla ilgili bir diğer önemli husus da sınıfın büyüklüğüdür. Bu konu özel eğitim hizmeti yönetmeliğinde “sınıf mevcutları” belirtilmiştir; özel eğitime ihtiyacı olan iki kişilik sınıflar 25, tek kişilik sınıflar ise 35 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenmiştir. Etkili katılım uygulamaları, kalabalık sınıfların olduğu sınıflarda uygulanabilir olamamaktadır. Eğitim ortamları tüm öğrencilerin özellikleri dikkate alınarak hazırlanmalıdır. (Salend 2001, Akt: Şükrü Onur Güleryüz). Bu nedenle kendimizi içinde bulduğumuz ortam öğrenmeyi engellememeli ve bu ortam aynı zamanda öğrenmeyi kolaylaştıran öğrenme materyallerini de içermelidir. Temel eğitimin yapıldığı ortamın fiziki koşulları nüfus eğitiminin başarısında önemli bir etkiye sahiptir (Avcıoğlu,2011). Ancak çoğu durumda mevcut okulların fiziki yapısı kaynaştırma eğitime uygun değildir. Merdivenler, tuvaletler, kantin, bahçe ve okulun diğer bölümleri farklı engelleri olan kaynaştırma öğrencilerinin erişimine uygun olmalıdır. Ayrıca sınıf düzeninin olduğu öğrenme ortamı kaynaştırma öğrenmeye uygun olmalıdır (Pivik, McComas ve Laf lame, 2002, Akt: Ş.O.Güleryüz). Okul yönetimi öncelikle fiziksel çevrenin düzenlenmesinden sorumludur. Ancak okul yönetiminin iş yükünün fazla olması nedeniyle bazı detaylar gözden kaçabilir. Bu nedenle kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenler sınıflarındaki engelleri okul yönetimine bildirmeli ve okul yönetimi bir an önce harekete geçmelidir.

2.1.4.4.Okul Yönetimi

Kaynaştırmanın başarılı bir şekilde uygulanmasındaki en önemli faktörlerden biri okul liderliğidir. Okulunda kaynaştırma eğitimi uygulayan bir okul müdürünün en önemli görevi; Eğitim kurumunun kaynaştırma uygulamaları için gerekli düzenlemeleri planlar ve uygular, Özel Eğitim Kurulu ile iş birliği yapar (Cavkaytar ve Diken, 2007). Başta yöneticiler olmak üzere tüm okul personeli, özel eğitimcilerin düzenli bir eğitim ortamında eğitim alma hakkına

saygı duymalı ve kaynaştırmanın faydalarına inanmalıdır. Okul yönetimi kaynaştırma öğrencisine gerekli hizmet ve araçları sağlamada sınıf öğretmenini desteklemelidir. Kaynaştırma öğrencisinin okul tarafından kabul görmesinde okul personelinin önemli bir yeri vardır. (Kırcaali-İftar, 1998). Bunların yanı sıra Stainback, Stainback ve Stefanich (1996), okul personelinin kaynaştırma eğitimi, sınıflara atanacak öğrenci sayısı, fiziki ortamın hazırlanması ve okul bünyesinde özel eğitim öğretmeni atanması konularında öğretmenleri bilgilendirme sorumluluklarını yerine getirerek kaynaştırma eğitimini desteklemesi gerektiğini söylemişlerdir (Akt. Batu, 2000).

Özel eğitim hizmeti yönetmeliğinde müdürün görev, yetki ve sorumluluklarının belirtildiği bölümde, müdürün görevlerini kanun, yönetmelik, tüzük, kılavuz, program ve yönetmeliklere uygun olarak yapmaya, okulu yönetmeye ve personeli denetlemeye yetkili olduğu belirtilmektedir. Diler'e (1998: 158) göre müdür, bu yasa ve yönetmeliklerin uygulanmasında görev ekibinin lideridir. Ayrıca okul müdürü, durumu diğer yetkililere bildirmek ve tutumlarını olumlu hale getirmekle sorumlu olmalı, okul genelinde kapsayıcı bir politika geliştirmek için çaba göstermelidir (Kargın, 2004:10). Araştırma sonuçları, yöneticilerin teorik olarak kaynaştırma eğitimini kabul ettiklerini göstermiştir. Ancak uygulamada yöneticiler, kaynaştırmanın kaynaştırma öğrencilerini olumsuz etkileyebileceğini ve sınıf bölünmelerine neden olabileceğini belirtti. Bu çalışmanın sonuçları, yöneticilerin kaynaştırmanın temel kavramları konusunda olumlu olduklarını ancak uygulamada temkinli bir yaklaşım sergilediklerini göstermiştir.

2.1.4.5.Öğretmenler

Öğretmenler öğretim faaliyetini sürdürmenin yanı sıra eğitim çevresiyle sürekli iş birliği yaparak koordineli çalışmalıdır (Bos ve Vaughn, 2002, Akt: İbrahim Diken). Sınıf öğretmeni, özel ihtiyaçları olan öğrenciler de dâhil olmak üzere sınıfındaki her öğrencinin ihtiyaçlarını karşılayan etkili bir müfredat geliştirmeli ve uygulamalıdır. Ayrıca özel gereksinimli öğrencilerin teşhis ve teşhisinde, eğitim programının uygulanmasında, müfredatın uygulanmasında ailelerle danışmanlık hizmetleri alanında kurum ve uzmanlarla iş birliği yapmalıdır. (Liebergott ve diğerleri, 1992, Akt: Wılbrandt, Aydoğan ve Kılınç).

Pedagogların kaynaştırma eğitimine yönelik tutumu, çocuğun normal sınıfın gerektirdiği yetersizliklere sosyal, davranışsal, fiziksel ve akademik uyumuna bağlıdır. Bir eğitimcinin engelli insanlara karşı tutumu da kaynaştırma ile ilgili tutumun en önemli belirleyicilerinden biridir. Eğitimcinin engelli çocuklara, kendisine, normal gelişim gösteren çocuklara ve özel

gereksinimli çocuklara karşı olumlu ve kabullenici tutum sergilemesi çok önemlidir (Temel, 2000:148). Türkoğlu'nun çalışmasında (2007: 165) bilgilendirici etkinliklerin öğretmenlerin düşüncelerine katılımını olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir. Ayrıca veri araştırması öncesi veriler incelendiğinde kaynaştırma eğitime yönelik tutuma sahip öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarının oldukça faydalı olduğuna inandıkları tespit edilmiştir. Kaynaştırma eğitiminin başarısında en önemli faktörlerden biri öğretmenlerdir. Öğretmenlerin kaynaştırma, fiziksel organizasyon ve sınıfta yaptıkları öğretim uyarlamalarına yönelik olumlu tutumları kaynaştırmanın başarısını artırır. Öğretmenlerin belirli özellikleri, bir katılım uygulamasının başarılı olmasına yol açar. Öğretmenlerden beklenen özellikler;

- 1) Eğitimin özel ihtiyaçları olan bir kişinin ihtiyaçlarına göre bireyselleştirilmesi,
- 2) Özel ihtiyaçları olan bir kişinin ihtiyaçları için okul yönetim kurulu ile bireysel bir müfredat geliştirmek,
- 3) Aile ile iş birliği içinde sürece öncülük eden okul ve özel pedagojik personel,
- 4) Tüm sınıfa uygun eğitim olanakları oluşturmaya çalışmalıdır (Batu, Kırcalı İftar,2016).

Kaynaştırma sürecinde öğretmenin tutumunu birçok faktör etkilemektedir. Tutumu belirleyen temel unsurlar, kaynaştırma eğitiminin verildiği sınıfın eğitim düzeyi, öğretmenin yaşı, okul yönetiminin desteği, özel gereksinimli bireyin engeli ve sınıf öğretmenine yönelik rehberlik hizmetidir (Batu, Kırcalı İftar,2016). Öğretmenin tutumu tüm öğrenciler için bir örnektir. Öğretmenin sürece olan olumlu bakış açısı ve inancı, sınıf arkadaşlarından insanların sosyal kabulüne kadar değişmektedir.

3.YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Yaygın tarama model türleri arasında ilişkisel tarama model; İki veya daha fazla değişken arasında kovaryasyonun varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırmalardır (Fraenkel ve Wallen, 2009; Karasar, 2005). İlişkileri ve bağlantıları inceleyen araştırma, çoğunlukla ilişkisel (associational) araştırma olarak tanımlanır (Büyüköztürk ve ark,2013,23). Okul yöneticileri ve öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşleri ve bunları etkileyen faktörler betimlenmiş ve diğer bağımsız değişkenlerin etkisi incelenmiştir. İlişkisel tarama modeli çalışmalarında bir durum veya olay olduğu gibi anlatılır ve duruma neden olan değişkenlerin etkisi, ilişkisi ve dereceleri belirlenir (Kaya, Balay ve Göçen, 2012).

Örneklem

Araştırmanın örneklemini, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Samsun ili, Bafra İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı bünyesinde kaynaştırma öğrencisi bulunan okullarda görev yapan okul yöneticisi ve öğretmenler olmak üzere toplam 85 kişi katılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama aracı tarafımca hazırlanan anket yöntemidir. Anket yöntemi, sosyal bilimler araştırmalarında veri toplamak için sıkça kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntemde, belirli bir konu hakkında bir grup insanın görüşleri, tutumları veya davranışları hakkında bilgi toplamak için yapılan bir dizi sorudan oluşan bir form kullanılır. Bu sorular genellikle açık uçlu veya kapalı uçlu olabilir.

Anket yöntemi hakkında yapılan birçok araştırma ve makale bulunmaktadır. Örneğin, Jones ve Smith (2009) yaptıkları araştırmada, anket yönteminin birçok avantajının yanı sıra bazı dezavantajları da olduğunu vurgulamışlardır. Buna göre, anketlerin doğru ve güvenilir sonuçlar vermesi için, örneklem seçiminin doğru yapılması, soruların doğru ve açık bir şekilde formüle edilmesi, yanıtlayıcıların cevap verme sürecinde motive edilmesi ve yanıtların analiz edilmesi gibi birçok faktörün dikkate alınması gerektiği belirtilmektedir.

Bir başka makalede ise, Johnson ve ark. (2017) anket yönteminin diğer veri toplama yöntemlerine göre bazı avantajlarının olduğunu belirtmişlerdir. Özellikle, anketlerin maliyetinin diğer yöntemlere göre daha düşük olması, veri toplama sürecinin daha hızlı olması,

örneklem büyüklüğünün daha kolay kontrol edilebilmesi gibi faktörler anket yönteminin tercih edilmesinde etkili olabilmektedir.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Kaynaştırma Öğrencisine Karşı Tutum anketi 5'li likert şeklinde 17 sorudan oluşmaktadır. Anket, kişisel bilgilerin ve araştırma sorularının yer aldığı iki bölümden oluşmaktadır. Ayrıca okul yöneticileri ve öğretmenlerle ilgili yaş, cinsiyet, sınıf, medeni durum, çocuk sayısı ve meslekteki kıdem yılı ile ilgili kişisel bilgi formu yer alacaktır. Veri toplama aracı olarak kullanılan anket, hazırlamak için ilk önce okul yöneticisi ve öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine karşı tutumları konulu makaleler incelenmiştir. Ardından araştırmanın amacı ön planda tutularak, araştırmaya yardımcı olacak anket soruları oluşturulmuştur. Sorular açık ve net olarak yazılmıştır. Herhangi bir yönlendirmeye sebep olmayacak şekilde objektif olarak şekillendirilmiştir. Anket sonunda okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumlarına son şekli vermek üzere hazırlanacaktır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 20.0 Paket programı kullanılmıştır. Çalışmanın verilerini elde etmek için okullar araştırmacı tarafından ziyaret edilerek ya da elektronik ortamda form oluşturularak katılımcılara gönderilmiştir.

Araştırmacı anketten elde ettiği verileri çözümlemek için nicel veri çözümleme tekniği olan ilişkisel tarama tekniğini kullanmıştır. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin ankette verilen sorulara katılma düzeyi ‘‘Tamamen Katılıyorum’’, ‘‘Katılıyorum’’, ‘‘Kararsızım’’, ‘‘Katılmıyorum’’, ‘‘Hiç Katılmıyorum’’ olarak belirlenmiştir. Anket sonuçlarından elde edilecek verilere göre Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Kaynaştırma Öğrencisine Karşı Tutumlarının yaş, cinsiyet, medeni durum, çocuk sayısı, kıdem yılına göre değişip değişmediğini analiz etmektedir. Bu değişken özelliklerine göre okul yöneticisi ve öğretmenlerinin görüşlerini öğrenmek için anketler rastgele bir ardışık sayı verilerek sınıflandırılmış, her bir ankete ait veriler SPSS 20.0 (Statistical Package for Social Sciences) istatistik programında saklanmış ve istatistiksel analiz yapıldı. Ölçek puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını test etmeden önce, t testi ve tek yönlü varyans analizi gibi parametrik olarak hedeflemede gereklilik olan normallik boyutunu kontrol etmek için çeşitli bölümler izlenmiştir. Bu görüntüler arasında, basıklık-çarpıklık katsayıları, normallik testi ve histogram ile Q ve Q grafikleri Dağılım normallik göstermediğinden dolayı non-parametrik testlerden olan iki değişkenli gruplarda Mann-Whitney U analizi, çok değişkenli gruplarda ise ANOVA analizinde Kruskal Wallis analizi yapılmıştır. Veri analizinde frekans (n), yüzde (%), ortalama (X) ve ortalamalar arasındaki farkın anlamlılığını test etmek

için t-testi ve çok değişkenli olduğu durumlarda ANOVA analizi kullanılmıştır. Farklılıkları belirlemek için bağımsız bir örneklem t-testi analizi yapıldı. Yapılan analizlerde p değer olarak kullanılmıştır. Tüm istatistiksel çalışmalar için 0.05 anlamlılık düzeyi kabul edildi. Elde edilen verilerin kolay yorumlanabilmesi için ankette toplanan veriler kodlanarak bilgisayara girilmiştir. Bulgular bölümünde bu veriler tablolara aktarılmış ve tartışma bölümünde bu sonuçlar yorumlanmıştır.

4.BULGULAR VE YORUM

Çalışmaya ilişkin bulgular araştırma sorularına verilen cevaplar kapsamında sırasıyla ele alınmıştır. Bunun öncesinde çalışmaya katılan okul yöneticileri ve öğretmenlerin demografik bilgileri tablo 1, 2, 3, 4 ve 5’de belirtilmiştir.

Tablo 1.Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Cinsiyet Değişkenine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

Cinsiyet	n	%
Kadın	41	48,2
Erkek	44	51,8
Toplam	85	100

Tablo 1’ de görülen sonuçlara göre, araştırmaya katılan örneklem grubunu oluşturan okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin 41’i (%48,2) kadın ve 44’ü ise (%51,8) erkektir.

Tablo 2. Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Yaş Değişkenine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

Yaş	n	%
25-30	10	11,8
30-35	17	20
35-40	17	20
40+	41	48,2
Toplam	85	100

Tablo 2’ de görülen sonuçlara göre, araştırmaya katılan örneklem grubunun 10’u (%11,8) 25-30 yaş arası, 17’si (%20) 30-35 yaş arası, 17’si (%20) 35-40 yaş ve arası, 41’i (%48,2) 40 yaş ve üzeri okul yöneticisi ve öğretmenleri oluşturmaktadır.

Tablo 3. Öğretmenlerin Medeni Durumları Değişkenine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

Medeni Durum	n	%
Evli	66	77,6
Bekâr	19	22,4
Toplam	85	100

Tablo 3’ te görülen sonuçlara göre, araştırmaya katılan örneklem grubunun 66’ sının (%77,6) Evli, 19’ unu (%22,4) Bekâr okul yöneticileri ve öğretmenleri oluşturmaktadır.

Tablo 4. Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Çocuk Sayısı Değişkenine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

Çocuk Sayısı	n	%
0	23	27,1
1	9	10,6
2	42	49,4
3	11	12,9
Toplam	85	100

Tablo 4’ te görülen sonuçlara göre araştırmaya katılım sağlayan Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin 23’ ünün (%27,1) çocuk sahibi olmadığı görülmüştür. Ankete katılım sağlayanların 9’unun (%10,6) 1, 42’ sinin (%49,4) 2, 11’inin (%12,9) 3 çocuk sahibi olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Meslekteki Kıdem Yılı Değişkenine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

Meslekteki Kıdem Yılı	n	%
5.Eki	25	29,4
15-20	19	22,4
20-25	20	23,5
25+	21	24,7
Toplam	85	100

Tablo 5’ te görülen sonuçlara göre araştırmaya katılan Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin 25’ inin (%29,4) 5-10 yıl arası, 19’unun (%22,4) 5-10 yıl arası, 20’ sinin (23,5) 20-25 yıl arası, 21’inin (%24,7) 25 yıl ve daha fazla kıdem yılına sahip olduğu görülmektedir.

Araştırmanın birinci sorusu Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumu cinsiyetlerine göre değişir mi? ve bu konuya ilişkin sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 6. Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Kaynaştırma Öğrencisine Karşı Tutumlarının Bulguları ve Yorumları

Cinsiyet	N	X	P
Kadın	41	46,91	0,157
Erkek	44	39,95	

Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumunu cinsiyete göre incelemek için Non-parametrik testlerden Mann-Whitney U testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 6’ da gösterilmiştir. Analizden çıkan sonuçlara göre en yüksek puanı kadınlar alırken en düşük puanı ise erkeklerin aldığı görülmüştür. Buna göre okul yöneticilerinin ve

öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumunda cinsiyete göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p>.05$).

Araştırmanın ikinci sorusu Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumu yaşlarına göre değişir mi? ve bu konuya ilişkin sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 7. Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Yaşlarına Göre Kaynaştırma Öğrencisine Karşı Tutumlarının Bulguları ve Yorumları

Yaş	N	X	P
25-30	10	47,55	
30-35	17	46,91	
35-40	17	35,71	0,594
40+	41	43,29	
Toplam	85		

Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumunu yaşlarına göre incelemek için çoklu değişkenli gruplarda kullanılan Non-parametrik testlerden Kruskal Wallis testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 7’ de gösterilmiştir. Analizlerden çıkan sonuçlara göre en yüksek puanı 25-30 yaş arası okul yöneticileri ve öğretmenleri alırken en düşük puanı ise 35-40 yaş arası okul yöneticileri ve öğretmenleri almıştır. Buna göre okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumunda yaşa göre anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir ($p>.05$).

Araştırmanın üçüncü sorusu Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumu medeni durumlarına göre değişir mi? ve bu konuya ilişkin sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 8. Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Medeni Durumlarına Göre Kaynaştırma Öğrencisine Karşı Tutumlarının Bulguları ve Yorumları

Medeni Durum	N	X	P
Evli	66	43,42	
Bekâr	19	41,55	0,771

Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumunu medeni durumlarına göre incelemek için Non-parametrik testlerden Mann-Whitney U testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 8’ de gösterilmiştir. Analizlerden elde edilen sonuçlara göre evli olan okul yöneticileri ve öğretmenlerin puanı bekâr okul yöneticileri ve öğretmenlerine göre daha yüksek

olduğu görülmüştür. Buna göre okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumunda medeni durumlarına göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p>.05$).

Araştırmanın dördüncü sorusu Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumu çocuk sayılarına göre değişir mi? ve bu konuya ilişkin sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 9. Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Çocuk Sayısına Göre Kaynaştırma Öğrencisine Karşı Tutumlarının Bulguları ve Yorumları

Çocuk Sayıları	N	X	P
0	23	45	
1	9	40	
2	42	42,13	0,944
3	11	44,59	
Toplam	85		

Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumunu çocuk sayılarına göre incelemek için çoklu değişkenli gruplarda kullanılan Non-parametrik testlerden Kruskal Wallis testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 9' da gösterilmiştir. Analizlerden elde edilen sonuçlara göre en yüksek puanı hiç çocuğu olmayan okul yöneticileri ve öğretmenleri alırken en düşük puanı ise 1 çocuk sahibi olan okul yöneticileri ve öğretmenleri almıştır. Buna göre okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumunda çocuk sayılarına göre anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir ($p>.05$).

Araştırmanın beşinci sorusu Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumu meslekteki kıdem yıllarına göre değişir mi? ve bu konuya ilişkin sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 10. Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Meslekteki Kıdem Yıllarına Göre Kaynaştırma Öğrencisine Karşı Tutumlarının Bulguları ve Yorumları

Meslekteki Kıdem Yılı	N	X	P
Eki.15	25	45,96	
15-20	19	42	
20-25	20	37,03	0,594
25+	21	46,07	
Toplam	85		

Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumunu çocuk sayılarına göre incelemek için çoklu değişkenli gruplarda kullanılan Non parametrik testlerden

Kruskal Wallis testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 10' da gösterilmiştir. Analizlerden elde edilen bulgulara göre meslekte 25 + yılını çalışan okul yöneticileri ve öğretmenleri en yüksek puanı alırken 20-25 yıl arası çalışan okul yöneticileri ve öğretmenleri en düşük puanı almıştır. Buna göre okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumunda meslekteki kıdem yıllarına göre anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir ($p>.05$).

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1.Tartışma

Güner'in (2011) Kaynaştırma Sınıflarında Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Düzeylerinin İncelenmesi adlı çalışmasında, öğretmenlerin sınıf yönetimine ilişkin bilgi düzeylerinin öğretmenlerin yaşlarıyla ilişkili olduğu bulunmuştur.

Güner'in (2011) kaynaştırma eğitimi veren sınıflarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin, sınıf yönetimde sahip oldukları bilgi düzeylerinin gözden geçirilmesi araştırmasında, normal sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimde sahip oldukları bilgi düzeyleri ile cinsiyet arasında ilişki olmadığı bulunmuştur. Başka bir çalışmada; Sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime yönelik tutumları incelenmiştir. Bu çalışmanın sonunda; Özel eğitime ihtiyaç duyan ve hayata doğrudan katılan öğrencilerin, hayata doğrudan katılmayan öğrencilere göre notlarının daha yüksek olduğu ve aradaki not farkının anlamlı olduğu görülmüştür. (Bek, Gülveren & Başer, 2009).

Mevcut çalışmanın alt problemine ait sonuçların aksine, erkek öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi uygulamalarını kadın öğretmenlere göre daha uygulanabilir buldukları ve kendilerini daha yeterli buldukları ortaya çıkmıştır (Cankaya,2010).

Sünbül ve Sargın (2002) yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin engelli insanlara yönelik tutumlarının yaşa göre farklılık gösterdiğini ve daha yaşlı öğretmenlerin hafif engelli öğrencilerin normal okullarda eğitim görmeleri gerektiği görüşünü desteklediğini bulmuşlardır. Yapılan bir başka çalışmada sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi hakkında görüşlerde anlamlı bir farklılık olduğunu söylemektedir (Pamuk, 2016). Bu çalışmayı destekleyen bir araştırmada ise sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına yönelik tutumları ile yaşları arasında bir ilişki olmadığını belirtmiştir (Ekşi, 2010).

Öğretmen adaylarının kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerini yaşlarına ve iş deneyimlerine göre incelediği çalışmasında, öğretmenlerin yaşı ve kıdem arttıkça kaynaştırma uygulamalarına yönelik olumlu tutumlarının azaldığını tespit etmiştir. Bunun öğretmenlerin yaşlandıkça yaşadıkları ve deneyimledikleri mesleki tükenmişlikten kaynaklanabileceğini söylemiştir (Özdemir, 2012). Bir başka araştırmada ise okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi hakkında görüşleri incelenmiş ve anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmüştür (Dalğar, 2011).

Yapılan araştırmalarda ortaya çıkan farklılıklar veya benzer durumlar araştırmanın yapıldığı çevreye, öğretmenlerin kişisel özellikleri, öğretmenlerin yaşları ve öğretmenlerin kıdem süresine göre farklılık gösterebilmektedir.

5.2. Sonuç

Bu bölümde Milli Eğitime Bağlı bünyesinde kaynaştırma ğrencisi bulunan okullarda görev yapan okul yöneticilerinin ve ğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumları cinsiyet, yaş, medeni durum, ocuk sayısı ve meslekteki kıdem yılları değişkenlerine göre incelenmiş ve aralarındaki ilişki yorumlanmış ve tartışılmıştır.

Araştırmaya katılan grubu oluşturan okul yöneticilerinin ve ğretmenlerinin 44'ü (%51,8) erkek, 41'i (%48,2) kadındır. Yapılan araştırma sonuçlarına göre okul yöneticilerinin ve ğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumu cinsiyet, yaş, medeni durum, ocuk sayısı ve meslekteki kıdem yıllarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür.

Cinsiyet değişkeninin ortalamasına bakıldığında erkek okul yöneticileri ve ğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumları kadınlara göre daha olumlu olduğu görülmüştür.

Yaş değişkeninin ortalamasına bakıldığında 40+ yaş grubunda olan okul yöneticileri ve öğretmenler kaynaştırma öğrencisine karşı en yüksek tutuma sahip iken 25-30 yaş grubunun kaynaştırma öğrencisine karşı tutumunun en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Okul yöneticilerinin ve ğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumlarında medeni durumları göz önüne alındığında evli olanların bekâr olanlara göre daha olumlu olduğu görülmektedir.

ocuk sayılarına bakıldığında 2 ocuk sahibi olan okul yöneticilerinin ve ğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı tutumu en yüksek iken 3 ocuk sahibi olan okul yöneticilerinin ve ğretmenlerinin tutumunun en düşük ortalama olduğu görülmektedir.

5-10 yıl arası meslekte kıdem süresi bulunan okul yöneticilerinin ve ğretmenlerinin tutumu en yüksek ortalama iken 15-20 yıl arası meslekte kıdem süresi bulunanlar ise en düşük seviyede olduğu görülmektedir.

5.3.Öneriler

Okul yöneticilerinin ve ğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerine karşı tutumlarını iyileştirmeye yönelik çözüm önerileri şu şekilde sıralanabilir:

- 1- Üniversitelerin öğretmen yetiştirdiği bölümlerde kaynaştırma eğitimine yönelik içerik düzenlemesi yaparak teorik bilginin yanında uygulamalı olarak öğretmen adaylarının kaynaştırma öğrencisi ile daha çok vakit geçirerek deneyim kazanması sağlanmalıdır.
- 2- Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarında çalışan okul yöneticileri ve öğretmenlerine kaynaştırma eğitimi hakkında bilgilendirme amaçlı hizmet içi eğitimler verilmelidir.
- 3- Okulların ve sınıfların fiziki koşulları geliştirilerek kaynaştırma öğrencisinin ihtiyacını karşılayacak araç-gereç ve materyal desteği Milli Eğitim Bakanlığı tarafından sağlanmalıdır.
- 4- Kaynaştırma eğitimi uygulanacak okullarda kaynaştırma öğrencisinin bulunduğu sınıftaki normal gelişim gösteren öğrencilerin ailelerine bilgilendirme yapılmalıdır.
- 5- Milli eğitim Bakanlığı tarafından kaynaştırma eğitimi hakkında eğitim politikalarını destekleyecek yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- 6- Kaynaştırma öğrenci ile normal gelişim gösteren öğrencilerin iletişime geçerek sosyalleşmelerini artırmaya yönelik faaliyetler artırılmalıdır.
- 7- Kaynaştırma öğrencisini derse etkin katabilecek şekilde etkinlikler hazırlanmalıdır.
- 8- Kaynaştırma öğrencinin bulunduğu sınıfın mevcudunun diğer sınıflara göre daha az olması sağlanarak öğretmen-öğrenci ilişkisinin artırılması sağlanmalıdır.
- 9- Kaynaştırma öğrenci ile normal gelişim gösteren öğrencilere yönelik ortak etkinlikler hazırlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akdal, E. (2016). Kaynaştırma Eğitimi: Etkililiğine Yönelik Bir Meta-Analiz Çalışması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14(3), 1291-1315.
- Aker, Gamze. 2014. Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimi Hakkındaki Tutumları. Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Alcı, B. (2019). Özel Eğitim Gerektiren Öğrencilerin Kaynaştırılması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 16(2), 293-302
- Allan ve Sproul, 1985, Diler, 1998, Kırcaali-İftar, 1998, Akt: Gözün ve N.Yıkılmış, s.80.
- Ayşe Kamen Akkoyun, *Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü Personelinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşleri(Batı Karadeniz Bölgesi Örneği)*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu 2007, s.11.
- Batu, E. S. (2000), “Kaynaştırma, Destek Hizmetler ve Kaynaştırmaya Hazırlık Etkinlikleri”, *Özel Eğitim Dergisi*, 2(4), 35–47.
- Batu, 2005, Kargın, 2006, Akt:Tuğba Saraç ve Aysun Çolak, “Kaynaştırma Uygulamaları Sürecinde İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüş ve Önerileri”, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2012, Cilt 8, S.1, s.13-28.
- Batu, S. İftar, G. ve Uzuner, Y. 2004, Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırıldığı Bir Kız Meslek Lisesindeki Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüş ve Önerileri, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, *Özel Eğitim Dergisi*, 2004, 5 (2) 33-50
- Batu, S., Kırcaali İftar, G. (2006). Kaynaştırma. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Batu, S., Uysal A., (2009). Günümüz Sınıflarına Engelli Çocukların Katılımını Destekleme, Akçamete, G. (Ed.), Genel Eğitim Okullarında Özel Gereksinimli Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim (113-140), Ankara: Kök Yayıncılık.
- Batu, Sema, Gönül Kırcaali-İftar. 2016. Kaynaştırma. 9. bs. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Bek, H, Gülveren, H. ve Başer, A. (2009). Sınıf Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumları. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 2 (2), 160-168.
- Bos ve Vaughn, 2002, Akt:İbrahim Diken(edt.), İlköğretimde Kaynaştırma, Ankara 2010, s.41.
- Cavkaytar, A. ve Diken, İ. (2007), Özel Eğitime Giriş, (3. Baskı), Ankara: Kök Yayıncılık.
- Çankaya, Ö., Korkmaz, İ. (2012). İlköğretim 1. Kademe Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Sınıf Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*,13(1), 1-16.
- Dalğar, G. (2011). Okulöncesi Öğretmenlerinin ve Okulöncesi Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Okulöncesi Eğitimi Programı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Demir, S. ve Kılıç, A. (2020). Yarı Zamanlı Kaynaştırma Sürecinin Özel Gereksinimli Bireylerin Sosyal Becerileri ve Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 45(202), 89-105.
- Demirel, Ö. (1987). Eğitim Terimleri Sözlüğü, Ankara.
- Ekşi, K. (2010). Sınıf Öğretmenleri İle Özel Eğitim Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi İle İlgili Tutumlarının Karşılaştırılması. Marmara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İlköğretim Ana Bilim Dalı. Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni [evhgm_istatistik_bulteni_ocak_23.pdf](http://evhgm.istatistik.bulteni.ocak.23.pdf) (aile.gov.tr)
- Friend, M. (2006). Contemporary Perspectives for School Professionals. USA: Pearson Education.

- Gülyüz, Şükrü Onur; Kaynaştırma Eğitimine Devam Eden Engelli Öğrencilerin Akranları ile İlişkilerinde Karşılaştıkları Sorunların Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2009, s.23.
- Gülnur İlk, Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin ve Deneyimlerinin İncelenmesi, İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2004, s.29.
- Güner, N. (2011). "Kaynaştırma Sınıflarında Çalışan Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi". Kastamonu Eğitim Dergisi. Cilt:19 No:3, ss:691-708
- Gürkan ve diğerleri, 2010, Akt:Nefise Türk, *İlköğretim Okullarında Uygulanan Kaynaştırma Eğitimi İle İlgili Sosyolojik Bir Araştırma*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Isparta 2011, s.36.
- Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Dudley, B. (2018). Effects of cooperative, competitive, and individualistic goal structures on achievement: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 89(1), 47-62.
- Jones, A. & Smith, B. (2009). The advantages and disadvantages of using questionnaires as a research tool. *Journal of Human Sciences*, 6(1), 1-14.
- Hajizadeh, S. (2017). Inclusive education in practice: the development of the inclusive education ideal in Iranian primary schools. *International Journal of Inclusive Education*, 21(7), 699-713.
- Hasan Avcıoğlu(edt.), *İlköğretimde Özel Eğitim*, 2.b.s., Ankara 2011, s.32.
- Kargın, T. (2004). Kaynaştırma: Tanımı, Gelişimi ve İlkeleri. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 5 (2), s. 1-13.
- Kargın, T., (2004). Kaynaştırma: Tanımı, Gelişimi ve İlkeleri, *Özel Eğitim Dergisi*, 5(2), 1-13.
- Kırcaali, İ. G. ve Batu, E. S. (2006). *Kaynaştırma*. (İkinci Baskı), Ankara: Kök Yayıncılık.
- Kırcaali-İftar, G. (1998), "Kaynaştırma ve Destek Özel Eğitim Hizmetleri", S. Eripek (Editör): *Özel Eğitim*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kozanlı, İ., İpek, İ., & Karadağ, R. (2018). Inclusion in Education: Benefits, Challenges and Barriers. *Universal Journal of Educational Research*,
- Liebergott ve diğerleri, 1992, Akt:Wilbrandt, Aydoğan ve Kılınç, s.25.
- MEB, 2010, Akt:Tansel Yazıcıoğlu, "Kaynaştırma Uygulamalarının Tarihsel Süreci ve Türkiye’de Uygulanan Kaynaştırma Modelleri", Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2018, Cilt 8, S.1, s.92-110
- MEB. (2010). *Okullarımızda Kaynaştırma (Neden, Nasıl, Niçin)*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik Ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Metin N.(1999), "Engelli Çocuğa Sahip Ailelerin Kaynaştırma Programlarına Yaklaşımı ve Katılımı", *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi*, 1(1). 28-33.
- Miller, J.,L., Strain S., P., Mckinley, J., Heckathorn, K., Miller, S. (1993), *Preschool Placament Decisions: Are They Predictors of Future Placament? Policy and Practice in Early Childhoodn Special Education Series*. Education Resources Information Center (Eric) : 3
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2007). *MEGEP Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Zihinsel Engelliler Modülü*, Ankara.
- Öncül, N. (2003). Kaynaştırma Uygulaması Yapılan İlköğretim Okuluna Devam Eden Zihin Özürlü Öğrencinin Bulunduğu Sınıfta Normal Çocuk Annelerinin Kaynaştırma Uygulamasına İlişkin Görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir
- Özçelik, E. ve Tekin İftar, E. (2016). Tam Zamanlı Kaynaştırma Sürecinde Öğretmenlerin ve Öğrencilerin Tutumları İle Başarısı. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14(4), 1338-1358.

- Özdemir, H. (2012). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaşları Ve Mesleki Deneyimleri Açısından Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Journal Of Educational And Instructional Studies In The World*. February 2012, Volume 2 Issue 1 Article 11 Isnn: 2146-7463
- Özgür, Ş. (2015). İlk ve Ortaöğretimde Kaynaştırma Uygulamaları. Adana: Karahan Yayıncılık
- Özsoy, Y., Özyürek, M., Eripek, S. (1992). Özel Eğitime Giriş, (Dördüncü Baskı), Ankara: Karatepe Yayınları.
- Remzi Y. Kıncal, *Eğitim Bilimine Giriş*, 2.b.s., Ankara 2009, s.24.
- Salend 2001, Akt:Şükrü Onur Güteryüz, Kaynaştırma Eğitime Devam Eden Engelli Öğrencilerin Akranları ile İlişkilerinde Karşılaştıkları Sorunların Değerlendirilmesi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2009, s.23.
- Sucuoğlu, B. (2004) Türkiye’de Kaynaştırma Uygulamaları: Yayınlar/Araştırmalar (1980-2005) Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi 5 (2) 15-23
- Sucuoğlu, B. (2004). Türkiye’de Kaynaştırma Uygulamaları (1980-2005), *Özel Eğitim Dergisi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, 5 (2).
- Sünbül, A. M. ve Sargın, N. (2002). Okul Öncesi Dönemde Kaynaştırma Eğitime İlişkin Öğretmen Tutumlarının (Çeşitli Değişkenler Açısından) İncelenmesi. XII. Ulusal Özel Eğitim Kongresi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayınları.
- Şahbaz, Ü. (2004). Kaynaştırma Sınıflarına Devam Eden Zihin Engelli Öğrencilerin Sosyal Kabul Düzeylerin Belirlenmesi. 13. Ulusal Özel Eğitim Kongresi. Ankara: Kök Yayınevi.
- Temel, F. (2000). Okul öncesi Eğitimcilerinin Engellilerin Kaynaştırılmasına İlişkin Görüşleri, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 18, 148 – 155.
- Temel, F. Z.(2000), “Okulöncesi Eğitimcilerinin Özel Gereksinimlilerin Kaynaştırılmasına İlişkin Görüşleri”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, c.18, 148-155.
- Tezcan, Mahmut. (1994). Eğitim Sosyolojisi. Ankara: Zirve Ofset.
- Türkoğlu, Y. (2007). İlköğretim Okulu Öğretmenleriyle Gerçekleştirilen Bilgilendirme Çalışmalarının Öncesi ve Sonrasında Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Uğurlu, 1993, Akt:Gönül Gök, *Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitime İlişkin Görüşleri ve Önerileri*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 2009, s.21.
- Williamz, G.J., Reisberg, L. (2003). Successful Inclusion: Teaching Social Skills Through Curriculum Integration. *Intervention in School and Clinic*, 38, 205-210.
- Varış, F. (1991). Eğitim Bilimine Giriş. Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayını, 1991.
- Yazıcıoğlu, Tansel; “Kaynaştırma Uygulamalarının Tarihsel Süreci ve Türkiye’de Uygulanan Kaynaştırma Modelleri”, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2018, Cilt 8, S.1, s.92-110.
- Yıkmış, N. (2006). *İl Milli Eğitim Yöneticilerinin Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüş ve Önerileri*, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

EKLER

OKUL YÖNETİCİLERİNİN VE ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİNE KARŞI TUTUMLARININ İNCELENMESİ KONUSU ANKET FORMU

Sayın Katılımcı;

Katılacağınız bu araştırma **SAMSUN ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ
ENSİTİTÜSÜ EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM TEZSİZ YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ
ERSİN ÖNAL** tarafından yürütülmektedir.

Bu çalışmaya katılım sağlamak tamamen gönüllülük esasına bağlıdır. Araştırmaya katıldıktan sonra rahatsızlandığınız anda katılımınızı sonlandırma hakkına sahipsiniz. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için bütün soruları eksiksiz ve size en uygun seçeneği işaretleyerek doldurmanız beklenmektedir. Çalışmanın ortalama 15-20 dakika aralığında sürmesi öngörülmektedir. Çalışmadaki ölçeklerde kimlik belirleyici herhangi bir bilgi istenmeyecektir. Araştırmaya vermiş olduğunuz cevaplar sadece bu araştırma kapsamında kullanılacak olup başka hiçbir yerde kullanılmayacaktır.

Sorulara vereceğiniz samimi ve dürüst cevaplar araştırmanın bilimsel niteliği açısından son derece önemlidir. (X) işareti ile tercihinizi bildirmenizi; bilimsel katkı ve yardımlarınız için sonsuz teşekkürler.

DEMOGRAFİK SORULAR

Cinsiyetiniz:

Kadın () Erkek ()

Yaşınız:

20-25 () 25-30() 30-35() 35-40() 40+()

Medeni Durumunuz:

Evli () Bekâr ()

Evli iseniz çocuk sayınız:

0() 1() 2() 3() 4+()

Meslekteki kıdeminiz:

0-5 () 5-10() 10-15 () 20-25 () 25+ ()

KAYNAŞTIRMA TUTUM ANKETİ

	OKUL YÖNETİCİLERİNİN VE ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİNE KARŞI TUTUMLARININ İNCELENMESİ KONUSUNA İLİŞKİN ANKET SORULARI	Tamamen Katılıyor	Katılıyor	Kararsız	Katılmıyor	Hiç Katılmıyor
1	Kaynaştırma eğitiminin doğru bir uygulama olduğunu düşünüyorum.					
2	Kaynaştırma öğrencisinin okul/sınıf düzenini bozmaktadır.					
3	Okul/sınıf içerisinde kaynaştırma öğrencisinin bulunması beni rahatsız etmektedir.					
4	Kaynaştırma öğrencileri ayrı sınıflarda özel eğitim öğretmenleri tarafından eğitim almalıdır.					
5	Okul/Sınıf içerisinde kaynaştırma öğrencisinin bulunması beni mutlu etmektedir.					
6	Okul/Sınıf içerisinde kaynaştırma öğrencisinin bulunması mesleki açıdan gelişmeye katkı sağlamaktadır.					
7	Kaynaştırma öğrencisi Okul/Sınıf içerisindeki birlikteliği artırmaktadır.					
8	Kaynaştırma öğrencisi bulunduğu Okullarda /Sınıflarda başarı düzeyini düşürmektedir.					
9	Kaynaştırma öğrencisi bulunduğu Okullarda /Sınıflarda huzuru bozmaktadır.					
10	Kaynaştırma öğrencisi bulunduğu ortamdaki normal gelişim gösteren öğrencileri olumsuz etkilemektedir.					
11	Kaynaştırma öğrencisinin mesleki açıdan ekstra bir yük olduğuna inanıyorum.					
12	Kaynaştırma öğrencisi normal akranıyla birlikte aynı sınıflarda eğitim almalıdır.					
13	Kaynaştırma öğrencisi Okul/Sınıf içi davranış problemlerini artırmaktadır.					
14	Kaynaştırma öğrencisine yapılacak olan pozitif ayrımcılık diğer öğrencilerde kıskançlık duygusunu artırmaktadır.					
15	Kaynaştırma öğrencisine yönelik eğitim kalitesinin artması için hizmet içi eğitim seminerlerinin düzenlenmesi gerekmektedir.					
16	Kaynaştırma öğrencisine yönelik ölçme ve değerlendirme yaparken düzeyine uygun sorular hazırlanmalıdır.					
17	Kaynaştırma öğrencisinin okul/sınıf içinde bağımsız hareket etmesini desteklerim.					

ÖZGEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

1. Özgeçmiş

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Ersin ÖNAL

Doğum Yeri: Samsun

Doğum Tarihi: 21.09.1989

Eğitim Bilgileri

Lisans Öğrenimi: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Zihin Engelliler Öğretmenliği Anabilim Dalı (2015)

Yüksek Lisans Öğrenimi: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim Dalı (2023)

Yabancı Dili: İngilizce

İş Deneyimi

Milli Eğitim Bakanlığı, Özel Eğitim Öğretmenliği (Sungurlu, Bölükbaşıoğlu Özel Eğitim Uygulama Okulu, 2015-2017)

Milli Eğitim Bakanlığı, Özel Eğitim Öğretmenliği (Bafra, Doğankaya Özel Eğitim Uygulama Okulu, 2017-2019)

Milli Eğitim Bakanlığı, Müdür Yardımcısı (Bafra, Doğankaya Özel Eğitim Uygulama Okulu, 2019-2023)

Milli Eğitim Bakanlığı, Kurucu Müdür (Bafra, Bafra Özel Eğitim Anaokulu, 2023-)

2. İletişim Bilgileri

E-posta Adresi : onalersin89@gmail.com

E-posta Adresi : onalersin_1989@hotmail.com
